

„ЗАНГОРИ КЕМА“ КАПИТАНЛАРИ ПАХТА ФРОНТИДА ҲУЖУМ БОШЛАДИЛАР!

КАМИДА
25
центнер
урти

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН»

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

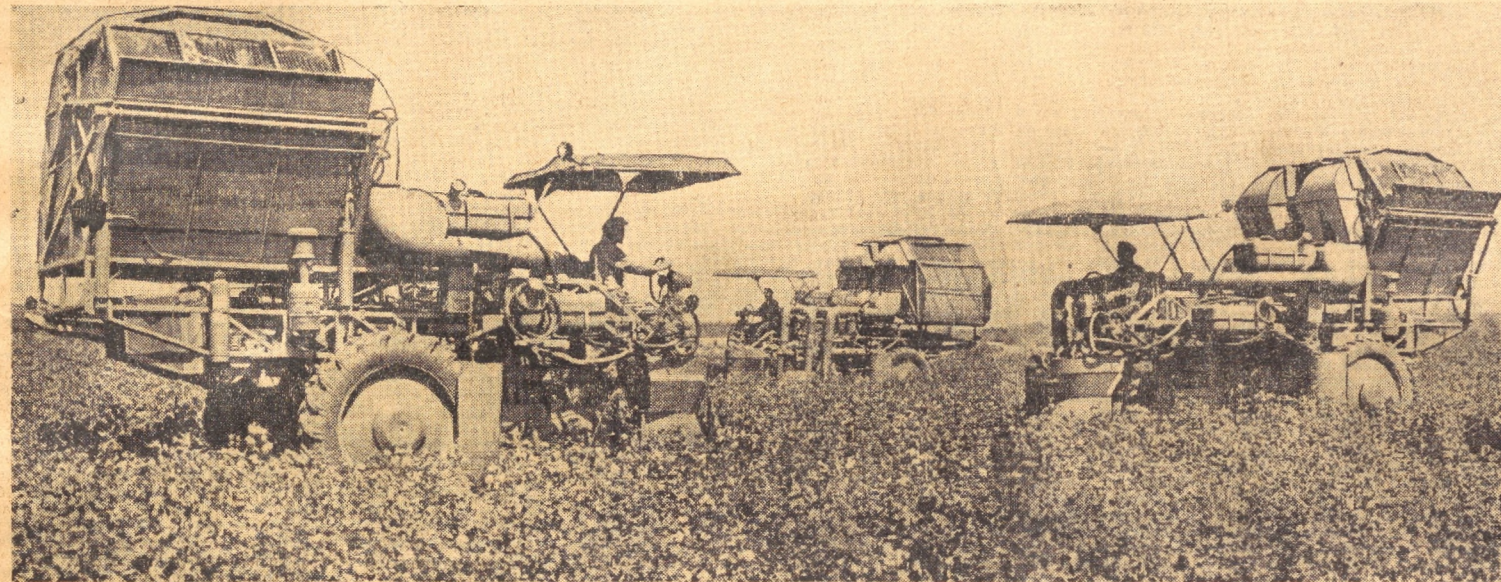
«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

45-йил чиқиши
№ 214 (12.567)

Жума, 13 сентябрь 1963 йил

Баҳоси 2 тийин.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ЎРТА ЧИРЧИҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИДАГИ
СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОЛХОЗ ДАЛАСИДА КЕЧА 15 „ЗАНГОРИ КЕМА“ ИШЛАДИ
* МЕХАНИК-ҲАЙДОВЧИЛАР ТЕРИМНИНГ ДАСТЛАБКИ КУНИ ЭЛ ХИРМОНИГА 30
ТОННА „ОҚ ОЛТИН“ ТЎКДИЛАР * ДАЛА ГВАРДИЯЧИЛАРИ ШТУРМНИ
ДАВОМ ЭТТИРМОҚДАЛАР

Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Свердлов номи колхознинг 8-бригадасида пахтани машина билан териш пайти.

САХИЙ КУЗ

Далага чиқинг. Ажиб манзарани кўрасиз. Сахий кузининг тағна ором берувчи майин шабдаси гир-гир эсиб, деҳқоннинг пешона тери билан ёз бўйи етиштирилган мўл ҳосилини кўзга қилиб қарайди. Ҳа, пахтани элиб чиқаришнинг қўнғири қўнғирида, дўнги-дўнги чапоқлардаги мўнча пахталарини сийлаб-сийлайди. Мовий пахтазор деңгизи мавж уриб жимирлайди, кўзи қамаштиради. Теримга киришган пахтазор юлдузларининг қўнғири ялласи, «зангори кема»ларнинг ҳайқирғи олтин куз фойига фойз қилиб, баҳр-дингизни очди.

Ху ана, асфальт бўйлаб «ХВС-1.2» машинаси келяпти. Уни кўсида комсомол анчагича перлаб турган қиз — Светлана боқиб босди. Шеригимизнинг саволига табассум билан жавоб қайтарди:

— Ҳа, Свердлов номи колхозданман. Бутун биринчи марта пахтазорга киришман.

— Аҳингиз каттами?

— 100 тоннага сўз берган эдим, аммо даладаги ҳосилни кўриб, олган мажбуриятимга тузатиш киритмоқчиман. Мавсумда 150 тонна «оқ олтин» териш ниятдаман.

Светлана. Потановларнинг қалбидан жўш уриб чиққан бу сўз Свердлов номи колхоздаги ҳар бир механик-ҳайдовчининг қалбидан сўзлариди. Азамат механик-ҳайдовчилар яқинда «зангори кема» напигани Турсунбой Охунова билан учрашиб, унинг бой тажрибасини ўрганишди. Шундан кейин колхоздаги ҳар бир механик-ҳайдовчи ўз зиммасига оширилган мажбурият олди.

Свердловликларнинг ҳиммати, баланд. Улар бу йил 1100 гектар майдондаги бутун «оқ олтин» ҳосилини машиналарда териш оломоқчи. 32 агрегат жанговар фронт бўйлаб штурм бошлашга тахт қилиб қўйилди. Шуваллар мўл ўзбек пахтаси учун қурашга шай бўлиб турибдилар. Кеча «зангори кема»ларнинг 15 капитани ўз агрегатларини пайкаларга олиб кирди.

«ОҚ ОЛТИН» САДАФЛАРИ

Колхознинг М. Нуртов бошлиқ бригадаси. Барги дориланган яхлит карталардаги чаман бўлиб очилган чаноқлар юлдуз-

лар оламини эсатлади. Ҳар бир тул ғўзада 15-16 тадан дўнги очилган пахта қўшн урида марварид шодасиди товланмоқда. Бу — ҳалол меҳнат маҳсули. Далада ҳосил қанча кўп тулланса, машина теримининг унуми шунча юксак бўлади. Бригада аъзолари ана шу мақсадни тушуниб етиб, тер тўкиб меҳнат қилдилар. Қўчатлар машина теримига мослаб парварииш қилинди.

— Асл деҳқон қўлуси йил гамини уруғ саралайдиган бошлайди, — дейди колхоз раиси Х. Латипов. Ҳўжалигимиз деҳқонлари ҳам йил бошидан «С-4727» навли уруғни танладилар. Бу нав уруғ бизнинг шароитимизга қўл келиб қолди, чунки унинг парвариишнинг ўрнига қўйсанинг ҳосили «108-Ф» навиға нисбатан 8-10 кун илгари етилади. Баъзи деҳқонлар ана шу вақтни учта назар-ни-санд қилмайдилар. Бироқ бизнинг шароитимизда пахтанинг 8-10 кун илгари пишиб етилиши гоёт катта аҳамиятга эга.

Чуқури бу — машина теримини 8-10 кун илгари бошлаш имкониятини беради. Бинобарин, бир агрегат бир кунда ўрта ҳисобда 3 тоннадан ҳосил териш олади-кан бўлса, 32 агрегат билан бир кунда 96 тонна пахтани йиғиштириб олиш мумкин. Бу деган сўз 8 кунда 700 тоннадан ошмироқ ҳосилни йиғиштириб олиш демакдир.

Колхозда катта пахта хирмонини кўтариш учун ҳамма нарса олдиндан пухта ўйлаб чиқилди. Ҳўжаликдаги 86 механизаторнинг ҳар бири ҳосили машинада териладиган майдонларга беририлган. Улар бегона ўтга қарши курашни энг муҳим вазифалардан бири қаторига қўйдилар. Чуқури бегона ўт машина теримининг душмани. Шундай қилиб, деҳқонлар далага бегона ўтни оралатмайдилар. Ҳозир ҳам бегона ўтга қарши кескин қураш олиб бормоқдалар. Пахта майдонининг деярли ҳаммасида ғўза барги тўктирилди. Қолган 200 гектардаги ғўза барги ҳам орта-индин тўктирилади. Бирор ҳафтадан сўнг эса пахтазор деңгизда 32 агрегат жавлон уради.

Ҳа, ана ўша «зангори кема»ларнинг дастлабки капитанлари агрегатлар штурвалини бошқариб «оқ олтин» хирмонини кўтармоқдалар. М. Саматов, Ҳ.

РЕПОРТАЖ

Аҳмедов, У. Имомбердиев, М. Элибегов, С. Баратов, З. Метлина, Т. Ибодов, Ғ. Дусанбоев, О. Мусаев сингари азамат механик-ҳайдовчилар кеча ҳар бирлари 2-2.5 тоннадан пахта териб, дастлабки ҳосилни пахта пунктларига жўнатдилар.

Механик-ҳайдовчиларнинг юзидан табассум аримайди. Эл хирмонига 3 миллион 566 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш иштиғи уларнинг гайратига-гайрат қўшмоқда.

Қўшни бригадасидан. Бу ерда 7 машина пахтазор бўйлаб чайқалиб бормоқда. Бу агрегатлар бироқ қарайган азамат механик-ҳайдовчиларнинг гайратига ел етолмайди. Уларнинг ҳар бири мавсумда 150-180 тоннага етказиб пахта теришга аҳд қилишган.

ДЕҲҚОН ФАХРИ, МАДАДКОРИ

Машина теримига чин юракдан оқилана киришди, иш самарали бўлишини ўтган йилларнинг тажрибаси тўла исботлаб берди. Шунинг учун ҳам республика колхоз ва совхозларининг деярли ҳаммаси машина теримига таянадиган бўлиб қолди. Негани машина деҳқоннинг оғирини енгил қилмоқда, минг-миллион ишчи кучини, миллион-миллион сўмлаб маблағни тежаб қилиш имкониятини бермоқда. Бунинг Свердлов номи колхоз мисолида ҳам аққол кўриш мумкин.

Колхоз 1960 йили етиштирилган ҳосилнинг 270 тоннасининг машиналар ёрдамида териш олган эди. Утган йили эса салкам 500 тонна пахта «занго-

ри кема»ларда териш олди. Механизаторлар унумли фойдаланмаслик оқибатида пахтанинг сарф-харажати унинг таннарихи ошиб кетишига олиб келди. Чунки, утган ҳўжалик йилида колхозга келган ердамчилар ҳосилнинг 1018 тоннасини йиғиштириб бердилар. Колхоз уларга қарийб 55 минг сўм пул тўлади. Қўл меҳнати кўп сарфланганидан етиштирилган ҳосилнинг бир центнери салкам 26 сўмга тушди. Машинада териш олган ҳосилнинг бир центнери учун эса 1 сўм 70 тийин сарфланди. Ваҳолонки, шу миқдордаги пахтани қўлда териш олганда эса қарийб 7 сўмдан сарфланган.

Механизаторлар бу йил териш олган 2100 тонна пахта қўлда — терилганида эди, ҳар бир тонна пахта учун 60 сўм 20 тийин, яъни 128 минг 220 сўм сарфланган бўларди. Шу миқдордаги пахтанинг бу йил машинада терилиши туфайли қарийб 50 минг сўм пул тежаб қолди.

Машина йўлаб киришларни оғир қўл меҳнатидан ҳам озод қилади. Бордию бу йил машинада терилганда 2100 тонна «оқ олтин» қўлда терилганида бир кунда ўрта ҳисобда 60 килограммдан пахта тарадиган бир ярим минг теримчи лозим бўлур эди. Демак, мавсум давомида даладаги пахта ҳосилини йиғиштириб олишга 35 минг теримчи ишларди. Механизация шарофати билан бу йил «оқ олтин» майдонига 35 минг теримчининг ишини 70 га етар-етмас киши бажаради.

Машина шарофати фақат шувалардангина иборат эмас. У йилнинг терим суръатини ҳам оширади. Колхозда етиштирилган 3000 тонна пахтани териш олиш учун 120 кун керак бўларди. Машиналар эса ҳосилни 45 кунда йиғиштириб олади. Иккинчидан, колхоз пахта сортидан ютади. Деярли бутун ҳо-

сида фақат биринчи ва иккинчи сортларга топширилади. Октябрь ойининг охирига бориб даладаги ҳосил тўла йиғиштириб олинади. Шундай қилиб, ноябрь ойи мобайнида ерлар тўла шудгор қилиб қўйилади, келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратилади.

Свердлов номи колхоз ўтган йилги 1100 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан атиги 19.9 центнердан ҳосил кўтарди. Бу йил азамат пахтакорлар пахта майдонидан қарийб ҳамма ҳосилнинг машинада териш олганини таъминлаб, ҳар гектар ердан 27 центнердан хирмон кўтаришга аҳд қилишди.

Қўлчиларнинг аҳди реал. Механизаторлар уларнинг суянган тоғи, қувратли техника эса маддасидир. Барча ишлар механизаторларнинг қўлига қўйилган пайтасида жамоат ҳўжалигини комплекс ривожлантириш имконияти туғилмоқда. Колхоз бу йил 60 тонна ўрнига 400 тонна бўғдой ва бошқа хил дон топиштириб, даладаги бу маҳсулотни сотиш планини 202 процентга етказиб адо этди. Даладаги пахта топиштириш плани 121, ем-хашак тайёрлаш плани 193, силос бостириш плани эса 120 процент бажарилди.

Буларнинг ҳаммаси механизациянинг шарофати. Техникага таянган свердловликларнинг бу йил оша-батанга 3000 тонна «оқ олтин» етказиб беришига шак-шубҳа йўқ. «Зангори кема» капитанлари катта хирмоннинг дастлабки тонналарини даладан йиғиштириб олдилар. Пахтазор чамани янги хирмонларни той қилишга чорламоқда, азамат механизаторлар билангига куч бағишламоқда.

С. КАРОМАНОВ,
«Кизил Ўзбекистон» махсус мухбири.

Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Свердлов номи колхоз, 12 сентябрь.

ЎРТОҚ Н. С. ХРУЩЕВ ЛОВИЯНИ ЎРИБ-ЙИҒИБ БЕРАДИГАН МАШИНАЛАРНИНГ НАМУНАЛАРИНИ КЎЗДАН КЕЧИРДИ

Москва яқинидаги Немчиновка станциясида ери қора тупроқ бўлган зона марказий районларининг қишлоқ ҳўжалик илмий тадқиқот институтини жўлашган. 11 сентябрда Н. С. Хрущев шу институтни бориб кўрди. Ғ. И. Воронов, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Л. Н. Ефремов, В. И. Поляков ўртоқлар ҳам Н. С. Хрущев билан бирга бу ерга келишди. Бу ер-

да партия ва ҳўкумат раҳбарлари ловияни ўриб-йиғиб берадиган машиналарнинг янги нусхаларини кўздан кечиришди. «Сельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмасининг раиси А. А. Еженский, конструкторлар И. С. Иванов, Е. И. Хохлов, А. И. Давидов шу машиналарнинг конструкцияси ва ишлаши тўғрисида изоҳ бердилар.

Уч машинанинг ишлаши кўрсатилди. Конструкторларнинг айтишига қараганда, бу машиналар бир соатда 1.15 гектар ернинг ҳосилини ўриб-йиғиб беради. Бутуниттифоқ қишлоқ ҳўжалик машинасозлиги институтини ясаган тўрт қаторли ловия ўриб-йиғиш машинаси даладан уч марта ўтишда ловияни 12 қатор қилиб ўриб етизиб кетади. Любберший Ухтомский номи заводда ясалган тўрт қаторли роторли ўроқ машина «Воларус» тракторига осиб қўйиб ишлатилади ва у айланма тўртта диск ёрдами билан ловия посини 2.4 сантиметр пастдан қирғиб кетади. Бу машина поляларни йиғиштириб узунсига тахлаб қўлади. Ўша Любберший заводда ясалган ва ловия ҳосилини ўриб-йиғиб берадиган яна бир машина дисклар ўрнига пичоқлар ўрнатилган. Бу машина ҳам роторли ўроқ машина каби ўрилган ҳосилни йиғиштириб тахлаб қўлади.

Шу машиналар ловия ўришда си-наб кўрилганида яхши натижа берди. Ўртоқ Н. С. Хрущев машиналарни мамнун бўлиб, энди ловия томонига экинчи бўлмади, балки даладаги қўлаб аниқлашган экин бўлиб қолди, деди. У, инженерлар, конструкторлар ва ишчиларга ловия энаётган колхозлар ва совхозларга зарур машинани тез яратиб беришларини ва бу соҳада яхши ишлаганиларни учун ташаккур айтиди.

Шу ернинг ўзида Ўртоқ Н. С. Хрущев дўкмакчи дон экинларини саралайган машинанинг иши билан таълиқланди. Бу машина ери қора тупроқ бўлмаган зона марказий район-

лари илмий тадқиқот институтининг инженерлар коллективи яратиб берган.

Сўнгра партия ва ҳўкумат раҳбарлари институт даладаги ўстирилган ловияларнинг навлари билан, шунингдек институт селекциялари етиштирган макнажўхори навлари ва гиридилари билан танишдилар. Институт директори Е. Т. Вареница пайкалардан бирида макнажўхорининг турли гиридиларини ва шунлар орасида «Немчиновский-2» деб аталган, тешишар гиридини ҳам кўрсатди.

Макнажўхорининг ўсиб етилиш даражаси қисқарга бўлган янги навлари ва гиридиларини топиш, деди Ўртоқ Н. С. Хрущев, Москва ва бошқа областлар шароитида макнажўхори экин ва макнажўхоридан думбул ҳамда пишиб етилган сўталар олиш учун катта имоният очиб берди, бу нарса чорва молларни ем-хашак билан таъминламоқ учун го-ят катта аҳамиятга эга.

Ўртоқ Н. С. Хрущев макнажўхори думбулликда жуда яхши оғнат бўлишини айтиди ва Москва областининг партия ташкилотига озиқ-оғнат учун макнажўхори етиштиришни ташкил етишни тавсия қилди. Макнажўхори, деди у, жуда лаззатли оғнат бўлади. Одамлар ундан тайёрланган маҳсулотларни бажонидил сотиб оладилар.

Қишлоқ ҳўжалик машиналарини кўздан кечиришда КПСС Марказий Комитети машинасозлик бўлимининг мудир В. С. Фролов, СССР Госплани хўжалик Автомотор ва қишлоқ ҳўжалик машинасозлиги давлат комитетининг раиси Н. И. Строкин, КПСС Марказий Комитети Қишлоқ ҳўжалик бўлими мудирининг ўринбосари М. П. Новиков, Москва қишлоқ област партия комитетининг биринчи секретари В. И. Копотлов, Москва қишлоқ област ижроия қўмитетининг раиси Н. Т. Козлов ва бошқа ўртоқлар қаторида бўлган марказий район-нашдилар. (ТАСС).

МАЛИ ПАРТИЯ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Қишлоқ меҳнатнашлари уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Хамроқул Турсунқулов бошлиқлик қилган Янгиўлғай «Шарк юлдузи» қишлоқ ҳўжалик артелининг колхоз унверситети деб аташди. Республиканинг ҳўжалик меҳмонлари — КПСС Марказий Комитетининг таълиғига биноан, Совет Иттифоқига келган Мали Судан иттифоқ партияси делегациясининг аъзолари пахтачиларга донг таратган ишчиюлдорлар таърибисини яхшироқ билиб олиш иштиғида ана шу колхозга бордилар.

Мали хозир пахта майдонларини келгайирмоқда. Африкадаги бу еш давлатнинг партия ҳўжмалари Хамроқул Турсунқуловнинг пахтадан муттаасил мўл ҳосил олиш «сирлари» қандайдиги муфассал ҳиколасини аэрэтибдор билан тингладилар.

Делегация аъзоларини кўп нарса — колхозда меҳнатнинг қийин таълиғи қилинган, пахтанинг қийин навлари экин келинаётгани, Ўзбекистон ишчиюлдорлари дала ишларининг турли босқичларида қандай агротехника усулларидан фойдаланаётганилар, қишлоқ ҳўжалик зарарчундаларига қарши курашда қандай чораларни қўраётганилар, қизиқтирди. Улар колхозда ишлатилган ва совет заводларида тайёрланган машина ҳамда механизаторлар ишда ўзини ахши кўрсатди, деган сўзларни қонини билан кутиб олдилар.

Мали Судан иттифоқ партиясининг сийбей секретари — делегация бошлиғи Идрисса Диарра таассуротларини ўртоқлашиб, колхознинг ютуқларини мақтаб гапирди. Ана шу колхоз билан яқиндан таълиғиш имониятини берганликлари учун совет ўртоқлардан гоёт миннатдорлик, деди Идрисса Диарра. Колхозлар ҳақидаги гапларини илгари ҳам билар эдик, лекин буни эшитиш бошқа-ю, ҳаммаси, иш ўзига қўлинг билан қўришни бошқа. Бу ерда билиб олишга муваффақ бўлган нарсаларимиз эса биз учун ниҳоятта катта аҳамиятга эга, чунки биз Малида янча деҳқон ҳўжаликлари коллектив ҳўжаликларга бирлаштиришга ниятланамиз. Бундай савфалар гоёт фойдаланир, шунинг учун келгусида фақат раҳбарларни юбориб билан кифолаямаслик керак. Халқимиз совет таърибисини билан яқиндан танишиб олмоғи лозим.

С. КАРОМАНОВ,
«Кизил Ўзбекистон» махсус мухбири.

Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Свердлов номи колхоз, 12 сентябрь.

Ўзбекистон ССР областларида пахта тайёрлашнинг ва ҳосилни қоп-қанорсиз ташишининг бориши тўғрисида 1963 йил 12 сентябрда бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсумда	Қоп-қанорсиз ташиш
Бухоро	1.65	14.03	18.17
Фарғона	0.78	11.70	18.25
Сурхондарё	1.37	11.08	15.32
Андижон	0.57	7.87	10.07
Тошкент	0.68	4.25	5.23
Сирдарё	0.41	2.90	3.81
Хоразм	0.61	2.19	2.30
Қорақалпоғистон АССР	0.31	0.94	0.95
Самарқанд	0.02	0.04	0.02

ГЕКТАРИДАН 28 ЦЕНТНЕРДАН

БУХОРО. («Кизил Ўзбекистон» мухбири). Ромитан ишлаб чиқариш бошқармасидаги Куйбишев номи колхозда мўл пахта ҳосили зўр ушўқили билан териш олинмоқда. Колхоздаги ҳар бир теримчининг ўртача кунлики иш унуми 120-130 килограммга тўғри келади. Колхоз ҳар кунни пунктта планнинг 2.25 проценти миқдорида пахта топширапти.

Ўртоқ Қўлдош Болтаев бошлиқ зveno областда биринчи бўлиб ғалаба рапортини берди. Звенно аъзолари шу кунгача ҳар гектардан 28 центнердан ҳосил кўтариб, пахта тайёрлаш йиллик планини ошириб бажардилар. Гектаридан яна 12 центнердан «оқ олтин» териш олишга сўз берган зveno аъзолари терим суръатини тобора тезлатмоқдалар.

Суратда: Свердлов номи қишлоқ ҳўжалик артели агрономи У. Хўжаев ва 8-бригада бошлиғи М. Нуртов ўртоқлар «зангори кема»ларда терилган пахтанинг сифатини текшириб кўришмоқдалар.

С. Хўжаевнинг фотолари.

КУЗГИ ДОН ЭКИШ ҚИЗГИ

600 ГЕКТАР ЕРГА УРУҒ СОЧИЛДИ

ШЕРОВОД. «Кизил Узбекистон» муҳбири, Бошқармадаги Ленин номи колхоз раҳбарлари келгуси йилда жалдан янада муҳим ҳосил етиштириш мақсадида кузги

дон экинчи бошлаб юбордилар. Ҳозир бу ерда 600 гектарга яқин майдонга уруғ сочилди. Кузги дон экин қуяндан-қуянгача қизғин тус олмоқда.

МЎЛ ҲОСИЛНИ КЎЗЛАБ

Яккабоб ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Правда» колхозини аъзолари келгуси йил мўл ҳосил олишга пухта замин яратмоқдалар. Колхозда 1500 гектардан зиёд ер шудорланди. Тракторчилардан Э. Бобоев, Ж. Маматов, С. Назаров

уртоқлар шудорлашда қуниқ топшириш 1,5-2 баравар бажармоқдалар. Бу йил колхознинг деярли ҳамма экин майдонларига кузги дон экилади.

А. ХАЛИЛОВ.

Шу йилнинг бошларида ишга туширилган Андижон йирин панелли уй қуриш комбинати панеллари, дан шу нунгача туртта 48 қаватли рали бино битказилиб, бойдаланишга топширилди. Яқин вақт ичиди яна 3 та уй-жой биноси қуриб битказилди. Сиз суратда Охунбобоев массивда қад кўтаратган йирин панелли уй-жой биноси панорамасини кўриб турирсиз.

У. Раҳимов фотоси.

САНОАТ КОРХОНАЛАРИДА

Тошкент лан-бўёқ заводида йилда йилга рационализаторлик ва иxtиरोчилик ҳаракати кенг кўлоқ етмоқда. Шу йилнинг ўтган ойлари ичиди ишлаб чиқаришга жорий этилган рационализаторлик тақлифлари ҳисобида давлатнинг 40 минг сўмдан ортиқ маблағи иқтисод қилинди. Корхонанинг Г. Гладнов, В. Джендоронен, С. Азимов сингари ўнлаб актив рационализаторлари бор.

О. СТАРОДУБЦЕВА.

Тахтиотх кўришга мўна таж бошқармаси механикаторлари Хушайил бошқармаси колхоз ва совхозларда ирригация тармоқлари мўна тазолаб, уларни тартибга туширмоқда. СССР Олий Советининг депутаты Сали Саидов бошлиқ коммунист меҳнат бригадаси экскаваторчилари Олтинқул коллекторида га йағрат билан ишлаб, йиллик топшириқни бажариб қўйишди. Т. Қорабоев бошлиқ экскаваторчи бригада ҳам ҳозир 1964 йил ҳисобига ишлаймоқда.

Бўлдоқчи П. Мороз эса барқуни нормани 2,2-3 баравар бажариб, етти йиллик топшириқни адо этиб қўйди.

Ф. АН.

«Кизил Узбекистоннинг шат-сиз муҳбири».

ЯНГИ ҲОСИЛ ТОЛАСИ

ФАРҒОНА. («Кизил Узбекистон» муҳбири). Областининг пахта тозалаш заводларида янги ҳосил тозалари қўллаб ишлаб чиқаришмоқда. Қўқондаги пахта тозалаш заводи Фарғона водийсида биринчи бўлиб батамом автоматлаштирилди. Янги ҳосил толаси корхо-

нада бир меъёрга тайёрланапти. Заводда тола ва мотик ишлаб чиқариш плани 115-120 процент адо этилмоқда. Фарғона, Тошлоқ ва бошқа пахта тозалаш заводларида ҳам янги ҳосилдан тола тайёрлашга киришилди.

ҲОЗИРГИ ДАВРНИНГ ЗИДДИЯТЛАРИ ВА ПЕКИНДАГИ ДОВДИР НАЗАРИЯЧИЛАР

Биз капитализмдан социализмга ўтish даврида, тарихда мисли кўрилмаган даражада чуқур социал ўзгаришлар бўлаётган. тарихий вазиат гоят тез ўзгариётган, революцион кураш катта миқдосда кенгайиб бораётган даражада иш-моқдамиз. Давримизнинг революцион ҳаракатида ушбу асосий куч: социализм мамлакатларининг халқлари, капиталистик мамлакатларининг ишчилар синфи ва унга эргашаётган меҳнатқиллар, ўзининг миллий мустақиллиги учун курашаётган ёки бу миллий мустақилликка ўхшаш даражада мамлакатларининг халқлари иш олиб бормоқда. Ҳозирги даврнинг зиддиятлари тўғрисида анализ қилиш революцион кучларнинг курашини оқилантираётган манобаларни тушуни олишга, бу революцион кучлар бир-бирига боғлиқ эканлигини тушуни олишга яқин беради. Халқаро коммунистик ҳаракатнинг коллектив бўлиб ишлаб чиққан ҳужжатларида — коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари 1957 йилдаги Кенгаши Декларациясида, 1960 йилги Кенгаши Баёнигида ҳозирги даврнинг зиддиятлари мана шундай тўғри анализ қилиб берилган.

Бирок, Хитой Коммунистик партиясининг раҳбарлари бу анализга қарама-қарши қилиб ҳозирги даврнинг зиддиятлари тўғрисида ўз концепцияларини илгари сурдилар. Улар социализм билан капитализм ўртасидаги зиддият даврининг асосий зиддияти эканлигини тўғрисида Декларация ва Баёнигада белгиланган қондаги ревизия қилиб, ўзларининг ҳужжатларида бу зиддиятни иккинчи ўринга суриб қўйдилар ёки бошқа зиддиятлар билан бир қаторга қўйдилар. Ҳақиқатда улар социалистик ривожланиш йўлига тинч ўтиш мумкинлигини, халқаро коммунистик ҳаракат айтиб бериш қилган йўлни кўндала чиқармоқдалар. Янаҳон коммунистик ҳаракатнинг қарашларини ҳеч бир илмий назарий баъзи аҳолилар ҳолда бундай ревизия қилиш, яна бунинг устига ҳеч бир илмий бу ревизияни марксизм-ленинизмнинг софигини «хўмоя қилиш» деб кўрсатиш жуда муайян мақсадга хизмат қилмоқда. Хитой раҳбарларининг халқаро революцион ҳаракат ичидида бузғунчилик фаолиятини оқламоқ, уларнинг ҳозирги замондаги революцион кучларни ҳақиқатда бир-биридан ажратиб қўйишга интилаётганликларини ниҳоятламоқ мақсадида

қилинаётган иш эканлиги очик кўриниб турибди.

Авалло, Хитой Коммунистик партиясининг раҳбарлари қилаётган зиддиятларнинг биринчи ўринга бошмачилик билан биринчи ўринга «чиқариб қўйиш» ва бошқаларини иккинчи ўринга «суриб қўйиш» мумкин эмас. Ҳар қандай субъективизм марксизм-ленинизмга бузувчи бўлиб беради. Марксизм-ленинизмнинг кучи шундаки, у тарихий даврни, бу даврнинг реал зиддиятларини объектив анализ қилиб беради ва аниқ вақтда жамиятдаги илгор кучларнинг шу зиддиятларни революцион йўл билан ҳал қилиш учун жуда зўр ғайрат сарфлаб кураш олиб бориши зарурлигини эътироф қилади.

Пролетариат социалистик революциясининг муқарраблигени Маркс ва Энгельс, аввало, капиталистик жамиятнинг асосий зиддиятини — ишлаб чиқаришнинг иккинчи ҳаракати билан ўзлаштиришнинг хусусий формаси ўртасидаги зиддият эканлигини аниқлаб қилиб, асослаб берганлар. Бу асосий қарама-қаршилик ишчилар синфи билан буржуазия ўртасидаги антагонизмда яқин кўрилади.

Имперализм даври бу асосий зиддиятнинг тағин ҳам кўпроқ кескинлаштириш ва унга янги зиддиятларни ялова қилиди. Капиталистик мамлакатларнинг ичидида меҳнат билан капитал ўртасидаги зиддият билан бир қаторда халқаро миқёсдаги зиддиятлар тағин ҳам кўпроқ кескинлашди. Бир ҳовуч империалистик давлатлар билан мустамлака ва қарам мамлакатлардаги жуда кўп аҳоли оммаси ўртасидаги зиддият, шунингдек жамиятнинг тақсимлаб олган империалистик давлатлар ўртасидаги зиддият мана шундай кескинлашган зиддиятлардир. Ленин империализм даврининг зиддиятларини анализ қилиб, капиталистик мамлакатларда социалистик революциялар муқарраб бўлиб қолганлигини билан бирга мазлум ва қарам мамлакатларда миллий овозини революциялар ҳам муқарраб бўлиб қолди, деган хулосага келди. Ленин шу нарсани баёнлаб қилиди, жамият революцион ҳаракатининг мана шу икки оқими бирлашуви натижасида империализм ҳалок бўлади. Шу сабабли авантюризм позициясига ўтиб олган Хитой раҳбарлари айтиётганидек, бу икки оқимни бир-биридан ажратиб қўйиш империализмнинг ҳалок бўлишига олиб келмайди.

Улуг Октябрь социалистик революцияси Лениннинг мана шу доҳия баёрида иш қилибди. Октябрь революцияси янги тарихий даври — капитализм ҳалокати ва социализм тантанаси даврини бошлаб берди, капитализм билан социализм ўртасидаги зиддият эса даврнинг асосий зиддияти бўлиб қолди. Эндилда халқаро миқёсда бу зиддият, аввало, хукмрон синф бўлиб ўйотган, ер кўнинг бир қисмида ўз давлатини барқарор қилган пролетариат билан жаҳоннинг қолган қисмида ўз ҳукмронлигини ҳанузгача сақлаб келаётган буржуа давлатлари ўртасидаги зиддият тарихида майдонга чиқмоқда.

Ишлаб чиқаришнинг иккинчи ҳаракати билан ўзлаштиришнинг хусусий формаси ўртасидаги зиддият жаҳоннинг капиталистик зиддияти асосий зиддият бўлиб қола беради. Ленин социализм мамлакатларида бу зиддият ҳал қилинганлигини сабабли эндилда у умуман бутун жаҳон учун ҳаракатли зиддият бўлай қолди. Халок бўлаётган капиталистик яқиниқий-истиқодий формация билан ўзини мустақил барқарор қилаётган коммунистик формация ўртасидаги зиддият капитализмдан социализмга ўтish даври бўлган ҳозирги даврнинг асосий зиддияти бўлиб майдонга чиқмоқда. Коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари 1957 йилдаги Кенгаши Декларациясида жуда ҳақоний равишда уқтириб айтилганки, «Бизнинг давримизда жамият таракқийти бир-бирига қарама-қарши икки иккинчи система мусобақасининг бориши ва натижалари билан белгиланади».

Ҳар қандай тарихий даврда турли зиддиятлар бир-бирига маташиб кетади ва бир-бирига таъсир ўтказиб беради, бироқ марксизм ўтказиб беради, бу зиддиятлар орасида шундай асосий етакчи зиддият бори, унинг ривожланиши жамият таракқийтининг асосий йўлини белгилай беради. Ленин марксизмни бунишаниқ таъин қилиб, уни бунишаниқ равишда қўйишга эътибор қилиб, ўз зиммасига олаётган Хитой раҳбарлари бу фикрга қўйишмаптирлар. Улар 1963 йил 14 июндаги хатларида: 1) социалистик лагерь билан империалистик лагерь ўртасидаги; 2) капиталистик давлатлардаги пролетариат билан буржуазия ўртасидаги; 3) мазлум миллатлар билан — империализм ўртасидаги;

зиддиятларнинг пахтани машинада териш мусобақасининг ўтказиш соҳасидаги вазифаларни муҳокима қилинди. Коммунистлар сентябрий ойда ҳосилнинг 45-50 процентини териб олишга қарор қилди. Ҳар бир механик-ҳайдовчи ўз зиммасига яқин тартибда мажбур бўлиб олди. Мавсумда ҳар бир машина билан 90-100 тонна ва ундан ҳам кўпроқ пахта териш намуна қўйилди. Механик-ҳайдовчилардан Мурод ва Тилла Холбоевлар ҳам Т. Қорабоев ўртоқлар 200 тоннадан, Фавзия Яруллина эса 150 тонна «оқ олтин» териш мажбуриятини олдилар. Партия комитети бу илгор механик-ҳайдовчиларнинг ташаббусини маъқулади. Мусобақа жанговар, таъсирчан ва оммавий бўлиши учун қандай чоралар қўриш кераклигини ҳақида фикрлашиб олди. Масалан, ҳар бир механик-ҳайдовчининг иш патижаси бригадаларнинг Кўрсаткич тахталарида кун сайин ёзиб борилади. Бундан ташқари ҳар бир пахта териш машинасида механик-ҳайдовчининг фамилияси, у олган мажбурият ёзилган тахтача ўрнатилади ҳамда унга планининг мавсуми бошидан ҳам қуниқли бажарилишига тааллуқли рақамлар ёзиб борилади. Партия комитети ва колхоз правлениси мусобақа натижасини кун сайин яқуллаб боришни назарда тутишмоқда. Мусобақада олган ўринларининг билинишлари ҳамда кўндала байроқлар, энг яхши механик-ҳайдовчиларга эса вишмеллар топширилади. Илгортерм илгорларнинг номи колхоз Ҳурмат тахтасига ёзиб борилади. Қишлоқ Советининг ижроия комитети, колхоз правлениси ва партия комитети колхоз территориясида яшовчи меҳнатга яроқли барча аҳоли ҳосил йилги-теримида иштирок қилиши ҳақида ғамхўрлик қилмоқдалар. Шу мақсадда ҳар бир киши ҳисобга олиб қилинди.

5 сентябрда ўтказилган очик партия йиғилишида колхоз партия

4) империалистик мамлакатларнинг ўзлари ўртасидаги, монополиялар ўртасидаги зиддиятлар ҳозирги кун дунёнинг асосий зиддиятлари деб, бу зиддиятларни аҳамияти яқин ҳақидан бир-бирига тенг қилиб қўймоқдалар. Шундай қилиб улар турли зиддиятларни, яъни икки социал система ўртасидаги зиддиятларни ва битта системанинг, яъни империализм системасининг ичидидаги зиддиятларни мутлақо нотўғри равишда бир-бирига қўриштириб юбормоқдалар.

Шундай бир савол туғилди: марксизмга энд бўлган ва асосий эканлиги очикдан-очик кўриниб турган бундай йўлни тутуш Хитой Компартиясининг раҳбарлари нега керак бўлиб қолди? Бу саволга фақат битта жавоб бўлиши мумкин: улар социалистик системанинг аҳамиятини, унинг жаҳон революцион процессига таъсирини нақислиб кўрсатишга, уни ҳозирги замон тарихининг аҳамиятсиз бир чеккасига суриб қўйишга уриниб қўриш мақсадида шундай қилмоқдалар.

Икки система ўртасидаги зиддият давримизнинг бошқа ҳамма зиддиятларининг ривожланишига ва баргариб етилишига ҳал қилувчи таъсир кўрсатмоқда. Социалистик система дунёнинг қолган ҳамма қисмида сиқий курашини ва миллий овозини курашини авж олдирди, шунинг учун таъин база бўлиб қолди.

Социалистик система ўзининг маъжудлиги билан, ўзининг сиёсий билан сиқий курашини ва миллий овозини курашининг ривожланишини фақат жадаллаштириб, бу курашини талаб қилишини енгилаштирибди, бу системани революцион процессини бамисоли натижага затори дейиш мумкин. Социалистик мамлакатлар меҳнатқилларининг социал ва миллий овозини вазифаларини ҳал қилишда кўрсатган намунаси, уларнинг янги жамият қуришдаги муваффақиятлари бошқа мамлакатлардаги меҳнатқилларнинг қабилни руҳлантирмоқда, уларнинг яхши турмушга эришиш мумкинлигига бўлган ишончини мустаҳкамламоқда, уларнинг оқини революционлаштирмоқда. Социалистик мамлакатларнинг маънавий ва моддий ёрдами революцион кураш олиб бораётган халқларнинг миллий ва социал овозини вазифаларини ҳал қилишларини энг

ғиллаштириди. Социалистик давлатлар империалистик давлатларнинг мана шу революцияларини яқин ташлаб йўлидаги уринишлари қатъий тўсқинлик қилмоқдалар, уларнинг контрреволюцион экскорт қилиш планларини барбод этмоқдалар. Бир қанча ҳолларда сиқий қулашини ўзгарган сиёсий капиталистларни ўз мамлакатларидаги меҳнатқилларга ҳам шунингдек мазлум халқларга ҳам ён беришга мажбур қилмоқда.

Социалистик система пайдо бўлиши билан барча революцион кучларни ўзига тортувчи табиий марказ вужудга келди. Совет республикаси бирдан-бир социалистик мамлакат бўлиб турган вақтидаёқ, Ленин 1920 йилда миллий ва мустамлака масалаларига доир тезисларнинг дастлабки нусхасида айтган эдики, эндилдаки жаҳон сиёсатининг ҳамма воқеалари жаҳон буржуазиясининг Совет республикаси қарши кураши теварағида муқарраб бўлиб беради. Совет республикаси, бир томондан, барча мамлакатлардаги илгор ишчилар ҳаракатини, иккинчи томондан эса, мустамлака ва мазлум халқларнинг барча миллий овозини ҳаракатини ўз теварағига уюштири беради. Социализм кучларининг ўзини, жаҳон социалистик системасининг вужудга келиши ва бу системанинг жаҳон тарихи таракқийтининг ҳал қилувчи факторига асасан айлана бериш барча революцион кучларни ўзига тортувчи марказ бўлган, жаҳон революцион ҳаракатининг марказ бўлган социалистик системанинг ролини актив равишда ошира беради.

Аммо Хитой раҳбарлари ўзларининг баёнотларида ва мақтубларида бу марказ эндилдаки Осиё, Африка, Латин Америкасида империализм эътибган мамлакатларга ўтиб қолди, деб исботлашга уринмоқдалар. Хитой раҳбарлари социализм билан капитализм ўртасидаги зиддият ҳозирги даврнинг асосий зиддияти эканлигини инкор қилиш йўлига тушиб олдилар. Улар Осиё, Африка, Латин Америкасидаги миллий овозини ҳаракатга қайта қайтаришнинг ундан икки қисмни яшаб турганлигини рўқна қилиб, империализм билан мазлум миллатлар ўртасидаги зиддиятни энг чуқур ва ўткир зиддият деб айтмоқдалар.

Давримиз асосий зиддиятини мана шундай мўлдор кўрсаткичларга қараб белгилаб бўлмайди асосий зиддият. Империализм пугур етказган, унинг мустамлакачилиги

системасини емириб ташлаётган ва биргина мана шунинг ўзи билан оқ жаҳоннинг социализмга ўтишини енгилаштираётган ва жадаллаштираётган миллий овозини ҳаракатининг илгор кучи, шунингдек, антиколлективизмнинг, илгортермнинг, даврий ушбу мўнажарларни иш планини тасдиқлади. Сентябрь ойининг иккинчи ўн кунлигида чорвачиликни ривожлантириш плани қандай бажарилаётганлиги ҳақида колхоз раисининг, ўзга баргини тўғрисида қандай бораётганлиги ҳақида агроном-энтмологнинг ҳисоботини эшитиш назарда тутилди. Бундан ташқари механик-ҳайдовчилар ва теримчиларнинг меҳнат шарафтини яхшилаш, маданий, савдо ва медицина хизмати кўрсатишини яхшилаш чоралари ҳақидаги маса-

Икки социал система ўртасидаги курашини назарга олмай, социализм билан капитализм ўртасидаги кучларнинг сиёсий мусобақа олмай туриб, халқларнинг ўз миллий овозини ўзига олиб бораётган курашини натижаларини тахлил қилишга уриниш миллий ҳаракатнинг муваффақиятини таъминлайдиган асосий шартни назар-иисанд қилмаслик демакдир. Лениннинг 1920 йилда айтган яна бир фикрини эслаб ўтамиз: «...Халқларнинг ўзаро муносабатлари, давлатларнинг бутун дунё системаси кичик бир гулладан иборат империалистик миллатларнинг Совет Россияси бошчилиги қилаётган совет ҳаракатига ва совет давлатларига қарши кураши билан белгиланади. Агар биз ана шу нарсани назарга олмастан, у вақтда, гарчи гап дунёнинг энг узоқ бурчаги устида борганда ҳам, бирорта миллий ёки мустамлака масаласини тўғри қўй олмаймиз. Фақат ана шу нуқтан назарга асослангандагина ҳоқ йиғиллаштирилади, ҳоқ қолоқ мамлакатлардаги коммунистик партиялар сиёсий масалаларини тўғри қўйиш ва ҳал қилиш мумкин». (Асарлар 31-том 243-бет).

(Давомий тўртинчи бетда).

ВИСТАВКА МЕДАЛЛАРИ

Бутуниттифок Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси комитети совети 1962 йилда пахтачининг ҳосилсиз катта ютуқига эришган Ҳоразм облатининг бир гурупа пахтакорларини медал ва дипломлар билан мукофотлади. Ҳоразм облати, Янгйорқ райониди Нариманов номи ва Кироз номи колхозлар ҳамда Ёлқимов номи колхоз раиси И. Дусов виставканинг фахрий дипломи билан мукофотландилар. Шу колхознинг бош агрономи Матчон Валиев, бригада бошлиғи Аҳмад Нурматовлар Олтин медал ва пул мукофотлари олдилар.

Ҳоразм облатидан ҳаммаси бўлиб 138 киши мукофотланди. Шунлардан 9 киши олтин, 33 киши кумуш ва 66 киши бронза медали олишга сазовор бўлди.

Виставка комитети Фарғона ва Тошкент облати кишлоқ хўжалиги илгорларидан 824 кишини, 8 район, ва 11 колхозни ҳамда Янгйорқ ишлаб чиқариш бошқармасини виставка қатнашчиси қилиб тасдиқлади.

М. БОБОХОНОВ.

О. Тўнчиев, Сирдарё ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ленинград» колхоз партия комитетининг секретари.

«МАКТАБЛАР РЕМОНТИ ЧЎЗИЛМОҚДА»

Сурхондарё облатининг Шаҳри, сабо, Денов, Қарши ва бошқа раҳбарлари мактаблар ремонтини чўзиб юбордилар. «Сурхон» ва «Комсомол 30 йиллиги» совхозларининг директорлари Х. Тошимов ва С. Богма уртоқлар янги мактаб ва синфхона раҳурилишига эътиборсизли билан қарадилар. Бундай нуқсонлар Термиз шаҳридаги айрим мактабларда ҳам рўй берибди.

«Кизил Узбекистон» газетасининг шу йил 179-сониди ана шу камчиликлар юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолада очиб ташланди. Сурхондарё облати халқ маорифи бўлиминдан хабар беришларча, танқидий мақолада келтирилган фактлар тегишли тўла тасдиқланган ва уни баргариб етиш юзасидан оператив тадбирлар қўрилган.

Област партия комитети ва об. ласт халқ маорифи бўлими тузган махсус комиссия, дейилди жавоб хатда, — мактабларда янги ўқув йилига тайёрланган биринчи текшириб чиқди. Намччиларни туга, тишда маҳаллий партия, совет ташкилотлари, халқ маорифи органлари, га қилинди. Ўқув йилига, мактаблар ремонтига қўйишга маблағ ва қурилиш материаллари экстримал, Термиз шаҳридаги К. Маркс номи, Ленин номи, Луначарский номи, «Правда» ва бошқа мактаблар ремонтини тезлатилиб, янги ўқув йилига тахт қилинди. Ҳозир облати мактабларида машғулотлар нормал давом эттирилмоқда.

Газетхонлар

ЖАТЛАРИДАН

ЧИРЧИК КОРХОНАЛАРИДА

ХИМИКЛАР ҲИММАТИ

Чирчиқ электрохимия комбинати коллективи қардош социалистик мамлакатларнинг буюртмаларини ҳам муваффақиятли бажармоқда. Германия Демократик Республикаси ва Чехословакия Социалистик Республикасига катализаторлар белгиланган муддатларда юнатишмоқда. Шунингдек, Болгария, Венгрия, Польша ва Югославия каби дўст мамлакатларга ҳам саноат учун муҳим аҳамиятга эга бўлган химия маҳсулотлари юборилляпти.

ЯНГИ ЦЕХ

Бўстонликдаги шиша заводида янги цех қурилиши тугай деб қолди. Бу цех саноат эҳтиёжлари учун шиша тола тайёрлайди. Ҳозиргача асосий би-

ПАХТАКОРЛАР МАМНУН

Фарғонадаги М. Горький номидаги театр коллективи пахтакорларга маданий хизмат кўрсатаяпти. Театр коллективи ақидида Олти-ариқ ишлаб чиқариш бошқармасининг «Ленинград», «Партия XXII съезди» ва «Ленинград» колхозларида бўлиб, пахтакорлар учун «Тош-болта ошқ», «Фарғона» постановкаларини кўрсатди. Пахтакорлар санъаткорлар хизматида мамнун бўлишар. Р. САФАРОВ.

КИЗИҚАРАЛИ ВИСТАВКА

Урганч шаҳар маданият уйида Ўзбекистон ССР Маданият виставкаси бўлиб, пахтакорлар учун дирекцияси ташаббуси билан республика рассомларининг эстамп асарлари кўргазмаси ташкил этилди. Виставкада республикада кўзга кўринган рассомларнинг етмишга яқин графика, авто-эстамп картиналари намойиш қилинмоқда. Ўзбекистон ССР халқ рассоми Қайдалов, рассомлар И. Юрсовский, О. Шейко, Н. Заров, Н. Назаров ва бошқа тасвирий санъат намояндаларининг виставкада кўрсатилаётган асарлари томошабинларда кўчур таассурот қолдирмоқда.

Ш. РАХМОНОВ, Э. МАДРАХМОНОВ.

ТАБИАТШУНОС БЛОКНОТИДАН СУМБУЛ

Сумбул кўп йиллик, соягон-гүллар билан саноат маҳсули бўлиб, кўп ва оқсизларга эга. Бу фойдали ўсимлик кўп, чик, қорамоллар учун тўйимас озуқа, саноат учун қимматли хом ашё ҳисобланади.

Сумбул ҳар йили эрта баҳорда бери элади. Унинг меваси ва гуллари қорамоллар учун озуқа концентрати ҳам олиш мумкин. Тарихида соягон, елим, ёғир мойи бор, илдизда эса 67 процентга қадар крахмал ҳосил қилади. Унинг эрта баҳорда очилган гуллари асаларилар учун бой асал манбаидир. Шунинг учун сумбул кўп ўсган жойда асаларичилишни ривожлантириш фойдалидир.

Бухоро ва Самарқанд областининг кўп ва тоғли жойларида сумбул кўп ўсади.

М. ТУЯНЧЕВ,

биология фанлари кандидати.

А. Халилов Тошкент абстракт буюмлари комбинатини 18 йилдан бери ишлаб келмоқда. Кўнлик топириқларини муттасил 1,5-2 қиссадан бажараяпти. Унинг ҳалол меҳнати билан олти хурматига сазовор бўлган ўртоқ А. Халиловни иш устида кўриб турибсиз.

М. Комлев фотоси.

нолар ва ёрдамчи объектлар қуриб битказилди. Усуналар мовтажи тугалланмоқда. Инженер ўртоқ Расулов раҳбарлик қилаётган бинокорлар коллективи 160-қурилиш трестига қарашли 225-қурилиш бошқармаси бинокорлари даврасида социалистик мусобақа байроғини балинд кўтариб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 46 йиллиги байрамига янги цехни фойдаланишга топширишга қарор қилдилар.

ШОФЕРЛАР ҒАЙРАТИ

Чирчиқ—Тошкент йўли гавжум. Юк автомобилларига темир-бетон конструкциялар, гишт, шағал, кўм, турли усуналар, саноат ва озиқ-овқат маҳсулотлари, сабзавот ва мевалар ортилган. Халқ хўжалиги юкларини белгиланган манзилларга элтиб беришда Чирчиқдаги 2-автобаза шоферлари ғайрат билан ишламоқда. 8 ойлик юк ташини плани 120 процент бажаришди. Планга қўшимча 180 минг тонна халқ хўжалиги юклари манзилларга элтиб берилди. Аблямов, Байрамов, Гибке каби шоферлар кўнлик топириқларини бир ярим ҳиссадан ошириб адо этмоқдалар. Автобаза коллективи Октябрь байрамига қадар планга қўшимча 50 минг тонна юк ташини беришга аҳд қилган.

В. ШУШЕВСКИЙ.

Елкасига тўр ташлаб олган суратдаги бу кишини танийсизми? У таъинли балиқчи — Қолбой Жуманов. Агар унинг тугган барча баллиларини битта қозонга солиб шўрва қилиш мумкин бўлганда, Қозоннинг ҳамма аҳлисини бир йўла бу тоғли шўрвадан баҳраманд қилиш мумкин эди. Қолбой Жуманов Амударёда 20 йилдан ортиқ вақтдан бундан балиқчилик қилиб келмоқда. У қўллаб балиқ овланиш сирларини илдан-илгасига билиб олган.

Н. Довжаров фотоси. (ЎТАГ фотохроникаси).

ЯНГИ ШАҲАРЛАР — ЯНГИ ҲАЁТ УЧОҒИ

сугориш шохобчалари очилди, ушлаб йиринк оёқ ичида посёлкаларини барпо қилишди.

Кўна шаҳарлар ҳам тез ривожланимоқда. Революцияга Ўзбекистон пойтахти — Тошкентда янги юз мингдан кўпроқ аҳоли яшаган бўлса, эндиликда бир миллиондан кўпроқ киши истиқомат қилаётган. Илгари бу ерда биронта олий ўқув юрти бўлмаган, эндиликда университет ва 8 та институт, шунингдек республика илмий маркази — Фанлар академияси ишлаб турибди. Тошкент Совет Ўрта Осиёнинг йиринк саноат ва маданий марказидир.

Бугунги Самарқанд — йиринк завоҳ ва фабрикалар, олий ўқув юрлари, театрлар, болалар ва кибболлар, тўғри кўчалар ва бекирми биналар шаҳри. Бухоро, Андижон, Қўқон, Хева ва республиканинг бошқа эски шаҳарлари қиёфаси ҳам йил-сайин ўзгараётган.

Янгидан барпо қилинаётган шаҳарлар қатъий план асосида қурилиб, биналари замонавий архитектура асосида тикланмоқда. Шаҳарлар гуллар ва ям-яшил дарахларга бурканган. Улар Ўзбекистоннинг революциядан

олдинги шаҳарлари сингари «янги» ва «эски»га бўлинган эмас. Шаҳарларнинг маркази ҳам, четлари ҳам илмий асосда ишлаб чиқилган генерал планга мувофиқ равишда қуришмоқда.

Совет шаҳарлари қурилишининг асосий принциплари одамларнинг турмуши, меҳнати, майшати ва дам олиши учун энг яхши, энг қўлай шартно яратилишни иборатдир. Янги шаҳарларнинг аҳолиси ҳамма қўлайликларга бўлган оёқ кўчирганида яшаймоқда. Аҳолиё маданият саройлари, клублар, кино театрлар, парк ва стадионлар, мактаблар, техникумлар, институтлар уларга хизмат кўрсатмоқда. Масалан, 80 минг аҳолиси бўлган Чирчиқ шаҳрида 5 маданият саройи, 15 кинотеатр, 14 кутубхона, политехника институти, индустриал техникум ишлаб турибди.

Янги шаҳарларнинг юксалиши ва эскиларининг жамоли ўзгариб бораётгани билан бир вақтда одамларнинг турмуши, уларнинг ўзаро муносабати ҳам ўзгармоқда. Ўзгичанин йилларда Совет Ўзбекистонининг навқирон шаҳри — Чирчиқ қишлоқлардан келган деҳқонлар кўп кучи билан қурилган эди. Қурилишда Мастура

СУД ЗАЛИДАН

ПАХТАНИ ПАЙХОҲ ҚИЛГАНЛИГИ УЧУН

Пахта — жонажон Ватанимизнинг энг қимматли бойлиги, миллий ифтихори. У қанча кўп бўлса, Ватанимиз шунча кудратли бўлади, эл дастурхонини ноз-неъматларга тўлади. Шунинг учун меҳнатсевар колхозчилар ҳар бир тўп тўзани узоқ қорчилишти асрайдилар. Лекин, айрим шаҳарлар бу узоқхалқ ишига қўманишнинг ўрнига кўнлар меҳнатини оёқ эсти қилмоқда, не машаққатлар билан етиштирилган ҳосилни ноқўл қилмоқда. Мана шундай шаҳарлардан бири Боб-нент район, Қўнқонлики шалоқ Советидида Қўнқонлики ноқўл колхоз территориясида жойлашган Ломоносов ноқўл мактаб ўқитувчиси М. Саидовдир. Бу педагог ўз мафратини қўллаб, ҳовлисидаги ситир-бу-оқларни ушун озуқа тайёрлаш мақсадида колхознинг пахта даластига чиқиб, 6,5 килограмм бўлиқ қўнқонлики, ўт билан аралаштириб келтирди.

Яқинда Боб-нент район халқ суди пахтани пайхоҳ, совет педагогига деган номга муюно, сизни ишдан М. Саидовнинг қимматини сизни сул маънасида кўриб чиқиб, уни бир йил муаллимга қўймоқчи экан қилди. Колхозга келтирилган 85 сўт 95 тийан зарар Саидовдан уқ-дирлиб, колхоз фойдасига ўтказилди.

С. МУҲАММАДЖОНОВ.

АРЗОН ВА ФОЙДАЛИ

Машина деталларини тайёрлаш қувоҳ процессидан бошланиб, сайқаллашгача давом этади. Деталлар тайёрлаш даврида 40-50 процент вақт, уни меҳаник қайта ишлашга кетди. Меҳаник қайта ишлашда йўқин, рандалаш, текислаш ишлари кескичлар ёрдамида бажарилади.

Ўз-ўзинда маълумки, кескич учига қўйилган материал қайта ишланаётган металлдан қаттиқ бўлиши, юқори қароратга ва ейилишга бардош берадиган бўлиши керак. Кескичлар ўтгиролди асбоб-созлик пўлатларидан, легиранган асбоб-созлик пўлатларидан ва қаттиқ қотишмалардан тайёрлана-

ди. Қаттиқ қотишмалар вольфрам, ванадий, титан, хром ва бошқа металлларнинг жуда балинд ҳароратда эрийдиган ўтгиролди бирикмаларини темир, кобальт, никель сингари ёпиштирувчи металллар билан қиздириб қовуштириш натижа-сида тайёрланади.

Қўрғиниб турибдики, бу қотишмалар қимматбаҳо нодир металллар бирикмасидан иборат. Ҳар қуни машинасозлик заводларида бундай нодир металллардан қўллаб сарфланади. Тошкент экскаватор заводида кўп йиллардан бери ана шу қимматбаҳо қаттиқ қотишмалар ўрнини босадиган материални ишлаб чиқаришга татбиқ этиш устида илмий ва амалий ишлар олиб борилди. Бунда асосан заводнинг Эльмар Васильевич Вилбас бошчилиги қилаётган металл қирқиш лабораторияси ходимлари яхши ишлади-

лар. Чирчиқ қурилишда ўзбек қизи Махфуза Хонжирова ва рус инженер Инокентий Канда-лов бирга турмуш кўришмоқда.

Кўрбонова бошлиқ дастлаб-ки ишчи хотин-қизлар бригадасининг аъзолари ишга паранжи ёпишиб келиб, уни бошларидан қўймаган ҳолда ишлаган эдилар. Вақт ўтиши билан улар орасидан юқори малакали ишчилар, инженерлар, олимлар етишиб чиқди.

Мунаввар Турдалиев Чирчиқ қурилишга қўнли Қўшқўрғон кишлоғидан келган эди, унинг отаси умр бўйи бойларнинг эҳтида ишлаган. Мунаввар оддий ер назуви ишчилар завоҳ мастери даражасига кўтарилди ва шаҳар Советининг депутаты қилиб сайланди. Яқинда у Афғонистондан қайтиб келди. Мунаввар Афғонистонда Қобил нои заводи қурилишида қатнашди. Унинг ака-качалари Таборак, Яқилли ва Диловар ҳам Чирчиқ завоҳларида ишламоқда.

Собиқ батранинг ўғли Малик Набиев ўз меҳнат фаолиятини Чирчиқ шаҳрида ишчи насабдан бошлаб, мана ҳозир республика Фанлар академиясининг академик даражасига кўтарилди. Унинг тенгдошлари Вохид Қодиров — Чирчиқ электрохимия комбинатининг директори, Вохид Хайдаров — қи-йин эрийдиган ва иссиққа чидамал металл комбинатининг директори, инженер Гавҳар Хайдарова — Чирчиқ шаҳар ижроия комитетининг раиси.

Ўзбек шаҳарларининг аҳолиси ўз састаби жиҳатидан интернационалдор. Бу ерда ўзбеклар ва руслар, қозқолар ва тожиқлар, украинлар ва қирғизлар аҳил оила бўлиб яшаймоқда. Турли миллат вакилларининг оила қувиши одат тусига кирмоқда. Ўттизинчи йилларда ўзбек қизи Робия Мирсатова Чирчиқ қурилишга Ленинграддан келган ёш рус инженери Афанасий Потаповга турмушга чиққан эди. Эр-хотинлар ҳозир Украинанинг Харьков шаҳрида истиқомат қилмоқда. Робия бу вақт ичиди медицина фанлари доктори, профессор бўлиб қолди. Уларнинг ўзбек ва рус номлари билан аталган беш фарзанди ва беш невараси бор.

Чирчиқ қурилишда ўзбек қизи Махфуза Хонжирова ва рус инженер Инокентий Канда-лов бирга турмуш кўришмоқда.

Кўп миллатли Советлар мамлакатининг ҳамма ерида-гидек Ўзбекистонда ҳам ажойиб процесс — янги интернационалист ва гуманист одамнинг шаклланиш процесси давом этмоқда. Ўзбекистон шаҳарлари ва улардаги ҳаёт коммунизм кураётган ўзбек халқининг муваффақиятларини ойнадек акс эттириб турибди.

Шароф ЗУҲРИДИНОВ, тарих фанлари кандидати.

Мурасасизлар СИГНАЛИ

ЛАПАШАНГ ТАЙЁРЛОВЧИЛАР

Сахий куз келиб, боғларимизда мевалар гарқ пишди. Шиша боғлардан узумлар, асал томиб турган анжирлар, ноқлар юртимизга ҳусн бўлиб тушди. «Заркент», «Нанай» боғдорчилиқ совхозлари боғбонлари ҳам ҳар туп дарахтин меҳр билан парвариш қилиб мўл ҳосил етиштиришди.

«Заркент» совхозини мевалари нағонларга юклаб Ленинград, Москва, Свердловск шаҳарларига, мамлакатининг бошқа саноат марказларига юбормоқда. «Заркент» ва «Нанай» совхозлари бу шаҳарларга 100 тоннадан ортиқ ҳўл мева жўнатдилар. Совхозларнинг боғбонлари йил охиригача яна 200 тоннадан ортиқ олма, нок ва бошқа мевалар жўнатишни қўзда тутмоқда.

Бизнинг жойларда ҳар бир хонадоннинг ҳовлиси, томораси боғдир. Бу боғларда ҳам мевалар пишиб етилди. Ишчилар мева тейриш ва жойлаш билан банд.

СОЦИАЛ-ТАЪМИНОТ ХОДИМЛАРИ УЧУН

Ўзбекистон Социал таъминот министрлиги социал таъминот ходимлари учун қўллаш тарзида «Давлат пенсия таъминоти» китобини чиқарди. Бунда давлат пенсия таъминотида оид норматив ақлар ва изохлар берилган. Ўзбек тилида нашр этилган бу тўплам фойдаланиш учун тарқатилди.

Н. ОМОНОВА.

КОЛХОЗ ҚУРИЛИШЛАРИ

Андижон область, Учқўрғон районидида «Москва» колхоз қишлоғида шу йилнинг ўзида 11 йиллик мактаб, 2 та тийовий боғча, ясли, 5 та тийовий ва 20 хўжалик янги уй-жой биналари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Ил охиригача чойхона, ёғи ва қиши клуб биналари ҳам қуриб битказилди.

А. НАВИХУЖАЕВ.

БУЗУҚ КЎПРИК, ШАЛОҚ АВТОБУСЛАР...

Пойтахтнинг шундай биқинида Калинин ишлаб чиқариш бошқармасида қарашли «Коммунизм» колхозидан шаҳарга 71-автотрасса катнайдилар. Аммо бу маршрутдаги автобусларнинг қатнови, биз, колхозчиларимиз мўлақо қонитириш йўли очилди.

Шу долзарб кунларда томор-чаларда етишган мева-чевани ортиқчасини сотишда тайёрлаш ташкилотлари ёрдамга келиши керак. Бироқ Янгиқўрғон район тайёрлаш ташкилоти вагон йўли, де-ган баҳона билан ишчи ва хизматчилардан ҳўл мева ва қуруқ мева олишни бутунлай тўхтатиб қўйди.

Биз бу ҳақда Андижон область матбуот жамаиатига бир неча марта мурожаат қилдик, лекин ҳеч қандай натижа чиқмади. Заркент ва Нанай посёлка Советларини.

Е. УРИНБОВЕ,

Андижон область, Янгиқўрғон районидида Заркент посёлка Советининг раиси.

БУЗУҚ КЎПРИК, ШАЛОҚ АВТОБУСЛАР...

Пойтахтнинг шундай биқинида Калинин ишлаб чиқариш бошқармасида қарашли «Коммунизм» колхозидан шаҳарга 71-автотрасса катнайдилар. Аммо бу маршрутдаги автобусларнинг қатнови, биз, колхозчиларимиз мўлақо қонитириш йўли очилди.

Бизнинг жойларда ҳар бир хонадоннинг ҳовлиси, томораси боғдир. Бу боғларда ҳам мевалар пишиб етилди. Ишчилар мева тейриш ва жойлаш билан банд.

«Заркент» совхозини мевалари нағонларга юклаб Ленинград, Москва, Свердловск шаҳарларига, мамлакатининг бошқа саноат марказларига юбормоқда. «Заркент» ва «Нанай» совхозлари бу шаҳарларга 100 тоннадан ортиқ ҳўл мева жўнатдилар. Совхозларнинг боғбонлари йил охиригача яна 200 тоннадан ортиқ олма, нок ва бошқа мевалар жўнатишни қўзда тутмоқда.

Бизнинг жойларда ҳар бир хонадоннинг ҳовлиси, томораси боғдир. Бу боғларда ҳам мевалар пишиб етилди. Ишчилар мева тейриш ва жойлаш билан банд.

«Заркент» совхозини мевалари нағонларга юклаб Ленинград, Москва, Свердловск шаҳарларига, мамлакатининг бошқа саноат марказларига юбормоқда. «Заркент» ва «Нанай» совхозлари бу шаҳарларга 100 тоннадан ортиқ ҳўл мева жўнатдилар. Совхозларнинг боғбонлари йил охиригача яна 200 тоннадан ортиқ олма, нок ва бошқа мевалар жўнатишни қўзда тутмоқда.

Бизнинг жойларда ҳар бир хонадоннинг ҳовлиси, томораси боғдир. Бу боғларда ҳам мевалар пишиб етилди. Ишчилар мева тейриш ва жойлаш билан банд.

Н. МҲМИНОВ, Тошкент экскаватор заводи-нинг инженер-конструктори.

САТРЛАР

Сирдарё ишлаб чиқариш бошқармасидаги Карл Маркс ноқли колхозда техника сарфаланиш янги қараж қуриб битказилди.

Н. УРОҚБОВЕ.

Кейинги йилларда Янгиқўрғонда минг гектардан кўпроқ барпо қилган Р. Р. Шредер ноқли боғдорчилик ва узумчилик илмий текшириш институтининг Самарқанд филиали ходимлари чўлдаги ҳамма қулайликларга эга бўлган чарогон посёлкада истиқомат қилмоқдалар.

Н. РАҲМАТОВ.

Хева ишлаб чиқариш бошқармасида Сибей китоблар виставкасида 12 хонадан иборат боғдорчилик ва узумчилик илмий текшириш институтининг Самарқанд филиали ходимлари чўлдаги ҳамма қулайликларга эга бўлган чарогон посёлкада истиқомат қилмоқдалар.

А. РАҲМОНОВ.

Чирчиқ шаҳар марказий кутубхонасида Сибей китоблар виставкаси ташкил этилди. Бу виставкада китоблар учун янги қулайликлар тугатилди.

Т. СИҲАРУЛИДЗЕ.

Тошкент медицина институтининг 1-терапевтик клиникасида кислород терапияси деб номланган даволаш усули муваффақият билан қўлланилмоқда. Бу усул касалликларни даволашда яхши натижа бермоқда.

А. КИМ.

ОТАНГА БОР, ОНАНГА БОР...

Филология фанлари кандидати Вобожон Мадиевич Ун юкни билдан буюн Кўюн Давлат педагогика институтини ҳозирги замон ўқув тилидан дара бериб, Узон Ўй сазарида педагогик хизматни ўқув доирасида илмий ўқувнинг олган институт ўқув тили нафақатининг музир, орбун мутахассис Мадиевич педагогик иши билан биргаликда илмий иш ҳам олиб боради. Уч-тўрт йил муттаасил ишлаш мобайнида у «Ҳозирги замон ўқув тилида қўшма сўзлар» деган илмий асар ёзиб. Бу монографияда ўқув тилишуосининг аниқ муҳим, аниқла масала бўлган қўшма сўзлар чуқур илмий асосда аниқла қилинган. Филология фанлари доктори Ф. Абдурахмонов, филология фанлари кандидати З. Маъруфов, Ш. Шоабдурахмонов, Р. Жуманиёзов, И. Расулов ва бошқа ўқувчилар бу илмий монография ўқув тилишуосининг муҳим масаласига бағишланганлиги, автор теъдил хат эътига оригинаа ёшдангалиги, асар ҳам илмий жаддан, ҳам практик жаддан муҳим аҳамиятга эга эканлигини қай қилишди. Монографиянинг илмий асосида таъсир қилди. Асар дастлаб Кўюн педагогика институтини тил ва адабиёт кафедрасида, сўнгра ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтининг Лутат секторинда муҳомама этилган. Бу муҳомамада асар юкори баҳо олди ва «нашр этиш учун» тасвир қилинди. Аммо «қўшма деган билан оғиз чуқурлиги» деганлиги, дек, нозола тасвир қилиниди, амалда бошланди. Автоучун изомана-идора югур-югур «бор отаган, бор онанган» бошланди. Тил ва адабиёт институтини асарни ўзбекистон ССР Маориф министрлигига ошди, у ердангил сга республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига ҳавола қилинди. Бу министрлигидан қўшма илмий методика советининг филология сектори филология фанлари доктори А. Раунов раҳбарлигида асарни яна муҳомада қилиб, «нашр этишга тасвир» берди-ю, дарҳол Тил ва адабиёт институтига юкори баҳо билан ошди қилди. Институтнинг Ҳозирги замон ўқув тили сектори ишчи яна муҳомада қилди, яна охирида «нашр этишга тасвир қилиниди» деб резолюция босди. Ундан сўнг институт илмий совети ҳам ана шундай қарор қабул қилди ва ниҳоят... «бу қўшма билан келган ёрдамчи бердик. Энди наерда ҳола-халаси. Ҳа ерда бостириб ола-берин» деб авторнинг илмий қайтариб бериши. Дардики ики йил давом этган «отанга бор, онанга бор» ана шундай яқинлашди. Акхир бу ошди бир спиралига кўз қўйиш эмас, бир олимнинг бир неча йил давомда ёган илмий асарига бўлган муносабат-а.

Бу илмий «сўзлар-сўзлар»нинг асар ҳақидаги «балки асар уқинилган ақув эмас экан»-да деган шубҳа пайдо бўлиши мумкин. Юкорида айтганимиздек, йилги тилишуос олимларнинг берган баҳо-ларда, шунингдек катта-кет ўтқа.

илган муҳомадаларнинг қилган асарга юкори баҳо берилди ва улар «нашр қил-киш керак» деган ҳужула билан тугайди.

Уш, «нашр қилиш керак» экан, нега қилинмади? Олим ўз иши, ўз фанларини илмий жамоатчилигига, ўқувчиларга етказиш ороюнда экан, нега унга ердан берилмади?

Бу саволларга турли идора бошлиқлари турлича жавоб қилишди:

— Биз қўлимиздан келган ҳамма ёрдамни қилдик. Биз фақат ўз ҳодимларимизнинг асарларининг нашр этилиши, ҳоло... — дейди Тил ва адабиёт институтининг директори ўртоқ Х. Курбанова.

— Бу, бизнинг ишимиз эмас, нашриётларнинг иши, — дейди республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги олий ўқув юрталари бўлимининг музир ўртоқ Холқов.

Бизнингча, иккала баҳона ҳам ўринли эмас. Чунки юкоридангил олий ўқув юрталарида олиб бораётган илмий-педагогик ишларни мониторинг, юкори савияга еттириш, бу ишлардаги илмий надрларнинг илмий ўсиши, илмий махсуд беришга раҳбарлик қилиш республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг бевосита ишидир. Олий ўқув юрталарида ишлатган олимнинг илмий ижодига бағиш қараш, унга амалий ёрдам бермаслигини кеңирири хол деб бўлмайди. Шунингдек, республикада илм-фанни, айниқса тилишуосининг ривожлантириш, юкоридангил истеъдодли олимларни таъмирлаш билан тарбиялаш олимларнинг асосий вазифаси бўлиши тилишуос олимларининг, Тил ва адабиёт институтини раҳбарларнинг ҳам масъулияти бўлиши, вазифини ҳисобланади. Гап фанга ҳисса қўша оладиган асар устида борганда «ўз» ва «кет» авторлар деб айирш ердан бўлмас керак. Гап бу ерда бир монографиянинг нашр этиш еки аҳамияти ҳақида эмас, балки илмий надрларнинг ўсиши, олимнинг ривожланиши учун таъмирлик қилиш республикаимизнинг бошқа шаҳарларидангил олий ўқув юрталарида илмий таъдиот ишларини яқинлаш устига боради.

Республикаимиз олий ўқув юрталарида ишлаб, монография ёзиб нашр этишга олмай овора бўлиб юрган олимлар яна топилди. Ҳозир республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлигида етимишдан ортқ шундай монографиянинг тақдирини ҳал этилмай ётибди.

Шуни айтиш керакики, бу

масалада ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг нашриёти (директори ўртоқ Ёқубов) ҳам принципаллик қилмоқда. Жумладан, В. Мадиевичнинг монографиясини ҳақида нашриёт «институт ҳаражатларини ўз зиммасига олса, китоби нашр этилиши мумкин», деб Кўюн педагогика институтига хат юборган. Институт раҳбарлари бунга рози бўлишган. Лекин нашриёт раҳбарлари бунда ҳам, негадир китобни босишдан бош тортганлар. Бундай сансаторлик, олимлар ишини менсимаслик совет кишиларига бутунлай ётиди. Бунга чек қўйиш керак.

М. худойқулов.

Отаманда тилима гап

ҚАРДОШЛАРЧА ҲАМКОРЛИК

СОФИЯ, 11 сентябрь. (ТАСС). Социалистик мамлакатлар билан тўла тенг ҳуқуқлилик, қардошларча дўстлик ва ўзаро ёрдам асосида қилинаётган ҳар томонлама ҳамкорлик туғайди. Болгария иқсоди муқаддат ичда замонавий саноат вужудга келтириш, қишлоқ ҳўжалигини замонавий техника билан таъминлаш имкониятига эга бўлди.

«Совет Иттифоқи, дейилади Болгария телеграф агентлигининг хабариди, Болгарияга 3 минг комплектдан кўпроқ техника ҳўжалиқини берди. Кўпгина совет мутахассислари Болгарияга келиб ўзларининг тажрибали ва билимлирини болгариялик дўстларига ўргатдилар. Болгар мутахассисларининг таъминан 500 гуруҳида СССРга бориб, у ердангил ишлаб чиқариш тажрибаси ва техника ҳўжалиқини билан танишиди. Болгария ўзига керакли қораметалларнинг ярмисини, нефть

ЯНГИ ИМЗОЛАР

Париж, 11 сентябрь. (ТАСС). Франс

Пресс агентлигининг мухбири Нуахшотдан хабар бериб: Мауритания ҳўкумати атмوسفерада, космик фазода ва сў остида ядро қуроли синовларини таққилош тўғрисидаги Москва Шартномасига ўзининг қўйиш ниятида эканлигини кеча эълон қилди.

Германия Демократик Республикаси, Польша, Чехословакия, Руминия Болгариянинг металлургия, кўмир саноати ва бошқа саноат тармоқларини ривожлантиришга катта ёрдам бермоқдалар.

ГАВАНА, 11 сентябрь. (ТАСС). Куба бош министри Фидель Кастро СССРда бўлган вақтида Совет ҳўкуматининг бошлиғи Н. С. Хрущёвга унга «ЗИЛ-111» маркази автомобиль соғга қилган эди. 10 сентябрда Гаваинада Президент саройи олдида совгани топириш маросини ўтказди. Фидель Кастрога маънавий Совет Иттифоқининг Кубаларга элчиси А. И. Алексеев топириди.

Куба бош министри совгани қабул қилиб олар экан. Совет элчиси орқали СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущёвга эр минатдорчилик билдириб, қизғин салом топшириди.

Маросим тамом бўлганидан кейин Фидель Кастро янги атомашинига ўтириб, совет элчиси ҳамроҳлигида машинада Гаваина ва Матансас вилоятлари бўйлаб сайр қилди.

НЬЮ-ЙОРК, 11 сентябрь. (ТАСС). Га-бон Республикасининг АҚШдаги элчиси ат-

мوسفерада, космик фазода ва сў остида ядро қуроли синовларини таққилош тўғрисидаги Москва Шартномасига ўз ҳўкумати номидан кеча Вашингтонда имзолади.

Куба революцион қуролли қўчалари министрлиги Америка АП информатсион агентлигини аниқлаш шў қароқчилиқ ҳўжумлари ҳақидаги сохта хабарини фой қилди. АП агентлигининг Куба муҳожирларининг гапига таяниб берган хабарига гўё нақ заводи батоман вайрон қилинди, деб айтган эди.

«АП телеграммаси, — деб таъкидлагани министрлигининг ахборотида, — Америка ҳўкумати контрреволюционерларни расмий равишда қўллаб-қувватлаётганлигини, ана-бир-мартга қўйиб қўйиб, контрреволюционерлар эса АҚШ терри-торисинда ўз жинояткорона ҳаракатлари учун пилларини сифатида фойдаланмоқдалар».

ҲОЗИРГИ ДАВРНИНГ ЗИДДИЯТЛАРИ ВА ПЕКИНДАГИ ДОВДИР НАЗАРИЯЧИЛАР

(Боши иккинчи бетда).

Лекин Хитой раҳбарларининг ҳаммага маълум мана шу қоидалар билан иши бор дейишми? Улар марксизмга ҳеч алоқаси бўлмаган эди. Уларнинг фанзихида ушундай эди. Улар мана шу «ўтган» марксизм-ленинизмнинг софлигини ҳўмо қилиш» йўли деб қўрсатилган уриммоқдалар.

Хитой Компартиясидаги «назариячилар» Осё, Африка, Латин Америкаси мамлакатларини капиталистик дўш зиддиятларининг маркази деб ҳисоблаб, аслини олганда империализмнинг энг заиф ҳалқаси деган тўшунчани жаҳон революцион ҳаракатининг маркази деган тўшунчани аниқлаш деб қўрсатмоқдалар. Бироқ ҳозирги вақтда бу икки тўшунчани аниқлаш бир нарсани қилиб қўрашнинг бутунлай нотўғридир. Россия ўз вақтида империализм системасидаги энг заиф ҳалқа бўлиб қолганда унинг революцион қўчалари мана шу ҳалқани парчалаб, империализмга қарши жаҳон курашининг ташаббусини бўлиш ролия эр зиммасига олган эди. Шу тариқа пролетариатнинг етакчилиги роли, жаҳон революцион ҳаракатида пролетариатнинг тегмон бўлиши ноботланган эди. Хитой раҳбарлари кес бу геомонлигини ҳақиқатда миллий озодлик ҳаракатида, яъни турли социал қўчалар қатнашаётган ҳаракатда топиришмоқдалар. Улар коммунистик ва ишчи партиялари раҳбарларининг 1960 йилги Москва Кенгашида қабул қилинган қоидалар, яъни ҳозирги даврнинг марказида ҳалқаро ишчилар синфи ва унинг бош фарзанди — жаҳон социалистик системаси турлиб, деган қоидаларни реванши қилмоқдалар.

Лекиндан тарқатилган «назарий» концепциялар аллақачондан бери маълум бўлган баҳана идеяларнинг такроридир. Ленинизмга қарши бўлганларнинг баъзилари асосан «қоқоқлик диалектикаси»га асосланган доктрина деб ҳисобламоқдалар. Америкалик антимонист Альфред Майер «қоқоқлик ўзгаришлар тўғрисидаги сабаб бўладиган ҳал қилувчи факторлар» деган даъвоини ленинизмга тўнкамоқда. «Ҳақиқатда эса ленинизм фақат қоқоқ мамлакатларда революциялар бўлиши мумкин, деб ҳеч наҳон айтган эмас. Бухарин: жаҳон революцион процесси ўзининг

қат ишчилар синфининг, шу мамлакат меҳнатқўшларининг синфий кураши натижасидаги социал тузум ўзгариши, капитализм емириб ташланиши. Бироқ тинч-тотув яшаш социализмнинг ҳалқаро миқёсда капитализм устидан иқтисодий ғалаба қозониши учун энг қўлай шарт-шароит вужудга келтириш билан бирга капиталистик мамлакатларнинг ичиди синфий курашининг ҳамма империализмга қарши мамлакатларнинг миллий озодлик ҳаракатининг ривожланишига ва муваффақиятлар қозонишига қўлайлик туғдилади.

Социализм билан капитализм ўртасидаги зиддиятлар империалистик давлатлар ўртасидаги зиддиятларнинг ривожланишига ҳам таъсир ўтказиб туради. Хитой раҳбарлари энг зарур манфаатлари нўқтан назаридан қараганда улар учун империалистик мамлакатларнинг социалистик мамлакатлар билан бўлган зиддиятларига қараганда империалистик мамлакатлар ўртасидаги зиддиятлар ва тўқнашулар кўпроқ ақтуал, бевосита ва реал аҳамиятга эга бўлади, деб даъво қилмоқдалар. Улар ҳозирги замон шартининг ҳеч бир конкрет аналлиз қилмай, шундай ҳўлоас чиқармоқдалар. Улар ҳозирги ҳалқаро вазият билан, масалан, иккинчи жаҳон уруши афрасида, яъни бир-бири билан жузда қаттиқ раёбат қилган икки империалистик гуруҳа маъжуд бўлиб турган даврдаги аҳвол ўртасида бўлган фарқни муҳалло ҳисоба олмаёттирлар.

Ҳозирги вақтда тарихий вазият бутунлай бошқача. Гарб ҳарбий блокларининг ичиди жузда ўткир зиддиятлар ҳали ҳам бор ва зиддиятлар ўзини муқарар сездириб туради, албатта. Лекин бу зиддиятлар, Сталин айтганидек, империализм билан социализм ўртасидаги зиддиятлардан албатта охиб кетиши лозим, деб ҳисоблаш учун ҳеч қандай асос йўқ. Икки система ўртасидаги зиддиятлар иккинчи ўринга сўриб қўйиш социалистик мамлакатлардаги ҳалқларнинг ҳўш-ёрлигини пасайтириш демакдир, империалистик социалистик мамлакатларга ҳўжум қилинган аввал, албатта, бир-бирлари билан уриш-қилишлари керак, деган гапларини айтиш, социалистик мамлакатларнинг ҳалқларини алдаш демакдир.

Ҳозирги давр зиддиятлари оралиқда яна бир гуруҳа муҳим зиддиятлар борки, Хитой раҳбарларининг схемасида бу зиддиятларга умуман ўрин топилаёт қолдиби. Бу зиддиятлар ички муносабатларда ҳам, таъқиқ муносабатларда ҳам қар қандай демократияни инкор қилувчи энг реакцион куч бўлиб майдонга қатнашган деган — монополистик капитализмнинг ривожланишидан келиб чиқадиган зиддиятлардир. Капиталистик монополиялар тепасида турганларнинг манфаатлари эндиликда фақат ишчилар синфининг манфаатига эмас, шу билан бирга миллатнинг катта кўчиби — деҳқонлар, шаҳар майда буржуазияси, интеллигенция, ҳатто, буржуазиянинг бир қисми, унинг қўли ва ўрта табақалари манфаатларига ҳам эид келиб қолди. Бу зиддият монополияларнинг ҳўқуқдорлигини чеклаш ва тугатиш учун, ҳалқнинг демократик ҳўқуқларини сақлаб қолиш ва неғайтириш учун, экономиканинг энг муҳим тармоқларини национализация қилиш ва шу тармоқларини бошқариш демократлаштириш учун, бутун экономикадан тинч мақсадларга фойдаланиш ва шу қобилар учун кенг антимонистлик ҳаракатини вужудга келтирмоқда. Капиталистик мамлакатлар ичиди антимонистлик кураш тинчлик учун, ўша монополияларнинг таъқиқ агрессияга интилаётганликлари қарши кураш билан, қўш мамлакатларда эса миллий мустақиллик учун, Америка империализмининг шу мамлакатларнинг ички ишларига аралашуви қарши олиб бораётган кураш билан ҳам амбарасат бўлганларидир.

Тинчлик учун кураш — империализмнинг энг агрессия доиралари ўтказилган ва инсониятни қирғин термоядор уруши гирдобига ташлаб ҳаффия тугдираётган сўбат билан тинчликнинг мустақамланишидан, жаҳон уруши ҳаффия йўқотишдан манфаатдор бўлган ҳалқларнинг манфаатлари ўртасидаги энг кескин зиддиятнинг ифодасидир. КПСС Марказий Комитетининг Очқ хатиди бундай дейилади: «Тинчлик учун, турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципларини амалга ошириш учун кураш ҳалқлар томонидан империализмга қарши, империализм таъйирлаётган янги урушлар

га қарши, империализмнинг мустақамла мамлакатлардаги агрессия ҳаракатларига қарши, империалистикларнинг бошқа мамлакатлар терри-торисидангил ҳарбий базаларига қарши, қуролланиш пойғасига қарши ва шу қобиларга қарши олиб бораётган курашнинг энг муҳим формаларида борибди. Бу кураш ишчилар синфининг, барча меҳнатқўшларнинг манфаатлари учун олиб бораётган курашдир ва шу маънода бу кураш синфий курашдир».

Уш, бу курашда Хитой раҳбарлари ким билан бирга бормоқдалар. Улар ўзларини «жаҳон революционерлар» ва империализмга қарши «енг кескин» курашчилар қилишлар деб эълон қилганлари ҳолда ядро синовларини таққилош тўғрисидаги Шартноматга қилмаётган тўқнашлар билан ўзларини ҳалқларни ядро уруши ва қирғин ҳаффиядан қўтариш учун курашаётган бошқа социалистик мамлакатларга, жаҳон оқиминиқ ҳаракатига очикдан-очик қарама-қарши қилиб қўйдилар. Улар, КПСС Америка империализмин билан «иттифоқ тузди» деган гапларини айтиб, жузда рази ва беамалий дебёволар қилиш даражасига бориб етдилар.

Ҳозирги даврнинг ҳамма зиддиятлари бир-бири билан боғлангандир. Хитойлик додир назариячилар қилётганидек, бу зиддиятларни бир-бирдан ажратиб, яқналаб қўйиш мумкин эмас. Шу зиддиятлар натижасида вужудга келган революцион ҳаракатларини ҳам бир-бирдан ажратиб ва яқналаб қўйиш мумкин эмас. Ҳу ҳарактери жиҳатидан турлича бўлган бу ҳаракатлар аниқ вақтда империализмга қарши курашининг ягона оқимига қўшилиб кетмоқда. Ҳозирги замон тарихи қайта ва қайта шунинг исботламоқдаки, империализмга қарши революцион қўчаларнинг мана шу иттифоқдаги ҳалқаро ишчилар синфи ва унинг фарзанди бўлган жаҳон социализм системаси ҳал қилувчи роль ўйнади. Пекинда бундан қўз юмаётган эканлар, мана шунинг ўш Пекиндагилар реал воқеиқ билан алоқани бутунлай ўзгариб қўйганликлари кўрсатади, ҳоло.

Г. ГЛЕЗЕРМАН.

1963 йил, 11 сентябрь.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

13 СЕНТЯБРЬ
БЫРИНЧИ ПРОГРАММА
Ўзбек тилида: 18.00 — Юдузча телевизион журнали.
Рус тилида: 18.45 — Телевизион янгиинилар, 19.05 — Қишлоқ ҳўжалиқ машинасозлиги заводларининг бугунги кунини, 19.20 — Қўюн — шоирлар шаҳри (адабий эшиттириш), 20.00 — Рус тили маданияти ҳақида (Корней Чуковскийнинг биринчи сўхати), 20.20 — Мунаққима номли бадий фильм.
Ўзбек тилида: 22.00 — Айеллар учун эшиттириш, 22.15 — Телевизион янгиинилар, 22.35 — Мўл ҳўсил учун телевизион журнали.
ИККИНЧИ ПРОГРАММА
Ўзбек тилида: 19.45 — Урмон эгаси, Хирург (Телеочерлар), 20.05 — Ўзбекистон композиторларининг хор учун ёган асарлари, 20.30 — Ворислар номли бадий фильм.
Рус тилида: 22.00 — В. Гусев, Шон. Шарф (Ленинград телестудияси постановкаси).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/IX да Мирзо Улуғбек, 14/IX да Фурнат. МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (қишқик бино) — 13/IX да янги спектакль Жон қизлар. Кеч соат 8 да бошланади. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 13/IX да Ўзбек Давлат филармонияси ва эстрада солистарларининг концерти. Кеч соат 8 да бошланади.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:
Уйимиздаги эркан (1 ва 2-серияси) — «ВАТАН», «МИР», НАВОИЙ НОМЛИ, «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечкурун).
Дипломсиз кўёв — «ЕШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 1 ярим, 3-15 минут, кеч 5, 6-45 ва 8-20 минутда), «КОМСОМОЛ 30 ИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч 6 да), «МОСКВА» (кундуз ва кечкурун).
Чегара бузувчи — «ЕШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10, 11-45 минутда), «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10, кундуз 12, 2 ва 4 да).
Иоланта — «ЕШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 10 да), «ЎЗБЕКИСТОН» (кеч соат 6, 8 ва 10 да), «СПУТНИК» (кундуз ва кечкурун).
Йўл юрсан ҳам, мўл юрдин — «КОМСОМОЛ 30 ИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кеч 8 ва 10 да).
Ҳатари раёс — «ОЛДУЗ» (кеч соат 5, 7 ва 9 да).
Иккинчи болалар (кундуз ва кечкурун). Осмон секинлори (кеч соат 6, 8 ва 10 да) — «ВОСТОК».
ЕЗГИ БИНОДА:
(Кеч соат 8 ярим ва 10-15 минутда) Бензоколонка маликаси — НАВОИЙ НОМЛИ.
Иоланта — «ПАКЕТА», КАФАНОВ НОМЛИ, «САЛОТ».
Дипломсиз кўёв — «ХЕВА», ТЕЛЬ-МАН НОМЛИ.
Унам — «УЛАРНИК».
Волга-Волга — «1 МАЙ».
Сауа — «ПОВЕДА».
Ун олтинчи баҳор — «ШАРҚ».

МАРКАЗИЙ

«ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

13, 14 сентябрда
«А» классы бўлича СССР биринчилиги учун:
«Локомотив» (Москва) — «Пахтакор» (Тошкент) командалар ўртасида

ФУТБОЛ

КАМ КУЧ БИЛАН ҲУЖУМ ҚИЛИБ

МОСКВА, 12 сентябрь. (ТАСС). Тошкент «Пахтакор» командасининг маҳаллий «Торпедо» командаси билан матчи бошланганида, тошкентликларнинг қўли баланд бўлди. Ўйин бошланганига 13 минут бўлганда Красниций штраф зарбаси уриш ҳўқуқини олди, дарвозанинг ён тарафидан тўпни эр куч билан тейди. «Торпедо» дарвозабони Каназашвили тўпни ушлаб қололмади ва югуриб келган Малиновский ун дарвозага киритиб, ҳисобни олди. Лекин шу пайтдан бошлаб тошкентлик охиригага торпедочилар ташаббусини батамом ўз қўлларига олдилар. Фақат 38-минутдаги Стадин ҳисобни қўйлатириш имониятига эга бўлиб турганда торпедочилар ҳисобини «Афанасьев» тўпни телиб тоборди.

ЎЗБЕКИСТОН ХОРЕОГРАФИЯ БИЛИМ ЮРТИ

1963/64 ўқув йилига маҳаллий миллат болаларидан қўШИМЧА

ЎҚУВЧИЛАР КАБУЛ ҚИЛАДИ

Классни раёс бўлишига — ўрта мактабнинг 3, 4-синфини тамомлаган 10-11 яшар ўғил ва қиз болалар қабул қилинади.
Ҳалқ раёси бўлишига — 6, 7-синф ҳақида маълумоти, 12-13 яшар ўғил ва қиз болалар қабул қилинади.
Стипендия 6-синфдан бошлаб туланади.
Билим юрти ҳўзурда интернат ва ётқонхона бор.
Кириш имтиҳонлари 15 сентябрдан 20 сентябргача ўтказилади.
Билим юртининг адреси: Тошкент шаҳар, Педагогическая ул. часи, 31-й (3-9-тротуар) ва 24-автостанция «Варанов» останковаси, телефон 5-18-83.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин (А Тўшев ҳўчаси, 1-уш).

РЕДАКТОР ЎРИНБОСАР

А. ИСМОИЛОВ.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ

КОММУТАТОР — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258. Редакция телефонлари: Секретариат — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қўрилиш ва транспорт — 34780. Совет қўрилиши — 33258. Ишчилар ҳўжалиқ — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, маънаф ва олий ўқув юрталари — 34451. Маҳаллий эҳборот — 32347. Оммавий ишлар ва ҳаллар — 29003, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенография — 27343. Ўзлонлар — 28142.

«ПРАВДА ВОСТОКА» КҲЧАСИ, 26-УИ

«Кизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистон сурх» бйрлашган нашриятининг босмаҳомаси, Тошкент шаҳри.

Р. 10931. Индекс 64543. Нанпр. № 214.